

PROKURATUUR

Kriminaalmenetluse lõpetamise määrus

Koostamise kuupäev ja koht:	22.01.2025, Tallinn
Koostaja ametinimetus ja nimi:	ringkonnaprokurör Natalja Vester
Ametiasutuse nimi:	Põhja Ringkonnaprokuratuur
Kriminaalasja number:	23730000130
Kuriteo kvalifikatsioon:	KarS § 121 lg 1
Kahtlustatava nimi (isikukood):	xxx
Kuriteo toimepanemise aeg:	20.05.2023

Põhja Ringkonnaprokuratuuri menetluses on kriminaalasi nr 23730000130, milles xxx kahtlustatakse KarS § 121 lg 1 järgi selles, et tema 20.05.2023 vahemikus kella 03.00-03.50 oma eramu xxx, xxx magamistoas haaras käega voodis oleva xxx juustest ja tõmbas niimoodi juustest pea keskosast kinni hoides xxx voodist selili põrandale maha. Rünnakusse sekkus xxx, kes xxx selle käe sõrmi, millega viimane xxx juustest hoidis, lahti kangutas. Nimetatud tegevuse käigus kriimustas xxx xxx näo ja käte piirkonnas. xxx tõmbas xxx peast salgu juukseid ja xxx õnnestus siis toast põgeneda. Seejärel ründas xxx maja II korruse koridoris xxx uuesti, püüdis teda lüüa ja valas üle kaasas olnud briljantrohelisega, millega valas üle ka nende juurde jõudnud xxx ja veel pihustas nende suunas täpselt tuvastamata vedelikku. Seejärel jooksis xxx maja I korrusele, kus xxx tema suunas jälle tundmatut vedelikku pihustas, xxx astus nende vahele ja sai ise nimetatud vedelikuga näkku. Oma tahtliku tegevusega tekitas xxx xxx füüsilist valu juuste peast tõmbamisega, valu seljale kukkumise tagajärjel, vedelikega pihustamise tagajärjel naha punetuse ja kipituse üle kogu keha, pikaajalise peavalu, millega kannatanu pöördus 24.05.2023 EMOSse ja stressi toimunu tagajärjel. xxx tekitas xxx kriimustused näole, veritsuse näole ja kätele ning vedeliku näkku pihustamise tulemusena punetuse ja valu silmadesse.

Prokurör, olles tutvunud kriminaaltoimiku materjalidega, analüüsinud kuriteo toimepanemise ajaolusid, kuriteo toimepanija isikut, tema käitumisviisi, süü suurust, kuriteo olulisust ja raskusastet, on jõudnud järeldusele, et antud juhul on võimalik ja põhjendatud lõpetada kriminaalmenetlus KrMS § 202 alusel.

KrMS § 202 kohaselt saab kriminaalmenetluse lõpetada olukorras, kus kogutud tõendite põhjal on isiku hüpoteeiline süü tõendatud. See tähendab, et süüdimõistvat otsust ei tehta, kuid samas ei saa öelda, et süüstav toime täielikult puuduks (RKKK 03.11.2010 3-1-1-84-10, p 34, EIKo 21.06.2016 *Lähteenmäki* vs Eesti p 49). Lõpetamise kohaldamiseks peavad olema täidetud järgmised eeldused: 1) tegemist on teise astme kuriteoga, 2) isiku süü ei ole suur, 3) kriminaalmenetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi, 4) isik on heastanud või asunud heastama kuriteoga tekitatud kahju ja on tasunud (tasub) kriminaalmenetluse kulud ning 5) kahtlustatava nõusolek.

Käesoleva kriminaalasja esemeks on KarS § 121 lg 1 järgi kvalifitseeritav kuritegu. Kui kriminaalmenetluse esemeks on teise astme kuritegu, mille eest karistusseadustiku eriosa ei näe karistusena ette vangistuse alammäära või näeb karistusena ette ainult rahalise karistuse, võib KrMS § 202 lg 1 ja 2 sätestatud alusel kriminaalasja lõpetada prokuratuur (KrMS § 202 lg 7). KarS 121 lg 1 sätestatud kuriteo toimepanemise eest on ette nähtud rahaline karistus või kuni üheaastane vangistus. Niisiis on käesoleval juhul kriminaalmenetluse esemeks teise astme kuritegu, mille eest karistusseadustiku eriosa ei näe karistusena ette vangistuse alammäära.

Karistamise aluseks on KarS § 56 kohaselt isiku süü. Isiku süü suuruse kindlaks määramisel tuleb lähtuda vaid nendest asjaoludest, mis puudutavad konkreetset süütegu. Riigi peaprokuröri oponenteedi juhise kui ka KrMS § 202 kommentaaride kohaselt tuleb süü suuruse hindamisel võtta aluseks KarS-s toodud põhimõtted, eelkõige §-s 57 sätestatud. Kahtlustatava süü ei ole suur. Süü suuruse hindamisel tuleb arvestada ka seda, et seadusandja ei ole sellise teo eest ette näinud vangistuse alammäära.

Kriminaalmenetluse lõpetamise võimalikkuse üle otsustamisel tuleb arvestada ka asjaoluga, et lõpetamine ei ole võimalik, kui menetluse jätkamine on vajalik kas üld- või eripreventiivset vajadusest.

Karistuse eripreventiivne eesmärk tähendab võimalust mõjutada süüdimõistetut moel, mis tagaks edaspidi tema hoidumise süütegude toimepanemisest. Eripreventiivsetest kaalutlustest lähtuvalt on avalik menetlushuvi olemas, kui kriminaalmenetluse lõpetamine ja teo toimepannud isiku karistamisest loobumine võib tingida tema poolt uute kuritegude toimepanemise. Seda hinnatakse lähtuvalt isiku varasemast karistusest, menetluse aluseks oleva teo toimepanemise asjaoludest ja teo iseloomust.

Üldpreventiivsest aspektist on avalik menetlushuvi olemas eelkõige siis, kui teo toimepanemise viis, valdkond, tagajärjed või samaliigiliste kuritegude suur arv ja ühiskonnaohtlikkus on sellised, et menetluse lõpetamine ja lisakohustuste määramine ei oleks kriminaalpoliitiliselt vastuvõetavad.

Riigikohtu otsuse nr 3-1-1-85-04 p 16 järgi on oponenteediprintsiibiga antud prokuröridele kaalutusõigus, mille eesmärk hõlmab lisaks menetlusökonomikale ka proportsionaalsuse põhimõttest tuleneva vajaduse välistada kriminaalrepressiooni kohaldamine juhtudel, mil see oleks teo asjaolusid silmas pidades ilmselgelt mittemõeldukas. Avaliku menetlushuvi mõiste on mõeldud tagama muuhulgas seda, et karistust kohaldatakse üksnes siis, kui muudest vahenditest ei piisa ja just selle järele on tungiv vajadus.

Antud asjas puudub avalik menetlushuvi. Esiteks puudub eripreventiivne vajadus kahtlustatavat kriminaalkorras karistada, kuna puudub põhjus arvata, et karistamisest loobumine võib tingida uute süütegude toimepanemise xxx poolt. Isikul puuduvad kehtivad kriminaal- ja väärtekaristused ja tema suhtes rohkem pooleliolevaid kriminaalmenetlusi käimas ei ole. Samuti ei ole õiguskaitseorganitele laekunud informatsiooni, et isik oleks jätkanud samalaadsete kuritegude toimepanemist. Samuti ei ole tema suhtes varasemalt kohaldatud KrMS §-e 202, 203 või 203¹, st menetlust oponenteedi korras lõpetatud. Isikule asetatud kohustus omab prokuröri hinnangul piisavat eripreventiivset mõju. Puudub alus arvata, et kahtlustatav võib tulevikus panna toime uusi kuritegusid. Avalik huvi käesoleva kahtlustatava menetlemise osas puudub ka kaalutlusel, et tema suhtes ei ole oodatav avalikkuse eriline usaldus.

Kahtlustatava kriminaalvastutusele võtmine ei ole põhjendatud üldpreventiivsetel eesmärkidel. Käesoleva kriminaalasja lõpetamine ei mõjuta negatiivselt ühiskonna usku õiguse kehtivusse, kuna kahtlustatav kuulati üle ning isik on võtnud eripreventiivse mõjuga kohustuse s.o uute kuritegude toimepanemisest hoidumine. Riik on niisiis isiku käitumisele operatiivselt ning üheselt mõistetavalt reageerinud ja suunanud ta õiguskuulekale teele tagasi. Seega ei saada käesoleva kriminaalasja menetluse lõpetamine ühiskonnale õiguse kehtivuse osas mingeid negatiivseid signaale.

Kannatanu xxx väitel on temale kuriteoga tekitatud kahju ning ta on esitanud tsiviilhagi kahju hüvitamiseks, millega soovib, et talle mõistetak스 välja õiglase hüvitus kohtu äranägemisel. Lisaks sellele tahab kannatanu xxx, et talle mõistetak스 tekitatud kahjuga koos välja ka VÕS § 113 seadusjärgne viivis hagi esitamisest kuni hüvitise täieliku tasumiseni. Kuriteoga tekitatud kahju seisneb hagi kohaselt varalises ja mittevaralises kahjus. Kuigi tsiviilhagi põhjendustes on märgitud, et kahtlustatava tegevusega tekitati varalist kahju, siis ei taotle kannatanu varalise kahju välja mõistmist, samuti ei ilmne hagi, milles varaline kahju seisneb või kui suur on tekitatud varaline kahju. Seega sellest tulenevalt ei saa kannatanule varalist kahju välja mõista.

Mittevaraline kahju hõlmab eelkõige kahjustatud isiku füüsilist ja hingelist valu ning kannatusi. Isikuõiguste rikkumise korral tuleb kahjustatud isikule hüvitada mittevaraline kahju üksnes juhul, kui rikkumise raskus, eelkõige kehaline või hingeline valu, seda õigustab. Hagiavalduses on selgitatud, et kannatanule xxx tekitatud mittevaraline kahju seisneb hirmus, hingelises valus ja kannatustes, füüsilises valus (sh kipitus üle keha, peavalu, kõrvetavad silmad), tervisekahjustustes (sh tühimik juuste piirkonnas, nahapunetus; ninakõrvalkoobaste-, põsekoopa- ja kurgupõletik).

Seega on kannatanu soovitud hüvitist saada enda füüsilise ja hingelise valu ning kannatuste eest. VÕS § 134 lg 2 kohaselt isikule kehavigastuste tekitamisest või tema tervise kahjustamisest tekkinud kahju hüvitamise kohustuse olemasolu korral tuleb kahjustatud isikule mittevaralise kahju hüvitiseks maksta mõistlik rahasumma. Riigikohus on korduvalt rõhutanud, et mittevaralise kahju eest rahalise hüvitise väljamõistmise nõude lahendamisel on õiglase suuruse määramise lähtekohaks senine kohtupraktika ja ühiskonna üldise heaolu tase (vt nt RKL nr 3-2-1-51-05, p 22, nr 3-2-1-18-13, p 26, nr 3-2-1-80-13, p 20). Kehavigastuse ja tervisekahjustuse tekitamise korral hüvitise suuruse üle otsustamisel tuleb võtta arvesse kehavigastuse tõsidust ning muid mittevaralisi tagajärgi, mis tekkisid kehavigastuse tõttu. Mittevaralise kahju hüvitise suuruse määramisel tuleb samuti arvestada rikkumise laadi, ulatust ja raskust, kahju tekitaja süüd ning selle astet, kahju tekitaja laiemat käitumist ning suhtumist kahjustatud isikusse, poolte majanduslikku olukorda, kannatanu enda osa kahju tekkimises jt asjaolusid, millega arvestamata jätmine võiks kaasa tuua ebaõiglase hüvitise määramise.

Käesoleval juhul tuleb mittevaralise kahju suuruse hindamisel lähtepunktiks võtta kannatanule tekitatud füüsiline valu ja tuvastatud vigastused. Kannatanu xxx puhul juustesalgu puudumine ja naha punetus. Mis puudutab ninakõrvalkoobaste-, põsekoopa- ja kurgupõletikku, siis ei ole kohtueelses menetluses leidnud kinnitust, et need tekkisid kannatanul xxx kahtlustatava teo tagajärjel, mistõttu ei ole võimalik selle eest hüvitist välja mõista. Samuti tuleb arvestada, et kannatanu valati üle briljantrohelistega, mida on keha pealt raske eemaldada ning millega häiriti mõnevõrra kannatanu elurütmi. Kahtlustatava majanduslikku olukorda hinnates tuleb arvestada, et 2022. aastal oli kahtlustatava deklareeritud tulu pärast tulumaksu mahaarvamist 61593 eurot. Prokuröri hinnangul on õigustatud hüvitise nõudmine kannatanu füüsilise ja hingelise valu ning kannatuste eest.

Võrreldes neid asjaolusid Eesti kohtute viimase aja kohtupraktikaga peab märkima, et kriminaalasjades välja mõistetud kehalise väärkohtlemisena kvalifitseeritud kuritegude toimepanemisega tekitatud mittevaralise kahju hüvitise mediaaniks oli 500 eurot (vt Mittevaralise kahju hüvitamise nõuded kriminaalasjades 2018.–2020. aastal, Riigikohus, https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/analyys/10_Mittevaraline_kriminaal.pdf).

Kohtupraktikas on käesoleva kannatanuga sarnaseid vigastusi kaasa toonud teo toimepanemisega tekitatud mittevaralise kahju hüvitisena mõistetud välja näiteks:

- 500 eurot: Süüdistatav tiris kannatanut juustest, lõi lahtise käega näkku, lõi jalaga istmiku piirkonda, raputas teda ja väänas tema käsi, põhjustades punetuse peanahal, verevalumeid üle mõlema käsivarre ja õlavarte, kraapimisjälgi paremal õlavarrel ja käsivarrel, kriimustusi vasakul põlvel ning pahklul (kohtuasi nr 1-18-1652);
- 300 eurot: kahtlustatav tiris ja tõukas kannatanut, põhjustades kannatanu peal, silma piirkonnas ja käe peal marrastusi, kriime ja punetust (kohtuasi nr 1-19-4737);
- 300 eurot: süüdistatav lõi kannatanut ühel korral rusikaga vastu nägu ja küünistas teda näo piirkonnast, põhjustades marrastused silmade ümbruses ja haava suunurka (kohtuasi nr 1-19-9277);
- 200 eurot: süüdistatav lõi kannatanut mitmel korral rusikaga näkku, põhjustades kannatanule punased laigud näole. Teisel korral lõi ühel korral kannatanule rusikaga ja jalaga vastu pead, põhjustades kannatanule silma punetuse ja kõrva marrastuse (kohtuasi nr 1-19-7746).

Võttes arvesse kuriteo asjaolusid, kuriteoga tekitatud kahju suurust ning kehtivat kohtupraktikat sh arvestades ka üldist elukalliduse tõusu ja kahtlustatava majanduslikku olukorda, leiab prokurör, et käesolevas asjas tuleb mittevaralise kahju suuruseks hinnata kannatanu xxx puhul 800 eurot.

KrMS § 202 lg 1 ja lg 2 p 1 kasutavad mõistet *kuriteoga tekitatud kahju*, mis võib erineda sellest, mis on kannatanu *tsiviilhagiga* esitatud nõue. Seega KrMS § 202 sõnastus ei sea menetluse lõpetamisel eelduseks selle, et kannatanu tsiviilhagi peaks saama tervikuna rahuldatud.

Karistusõiguslikud sanktsioonid peavad säilitama oma *ultima ratio* iseloomu ehk jääma isiku käitumise suunamisel riigi viimaseks vahendiks. Karistust kohaldatakse üksnes siis, kui selle järele on tungiv vajadus ning muudest vahenditest ei piisa. Ringkonnaprokurör, hinnates tõendamiseseme asjaolusid, sh xxx iseloomustavaid ja tema vastutust mõjutavaid asjaolusid, leiab, et isik on toime pannud talle etteheidetava kuriteo, kuid tema süü ei ole suur, puudub avalik menetlushuvi ning üld- ja eripreventiivsest vajadusest lähtudes ei ole isiku karistamine otstarbekas.

Eelnevale tuginedes leiab ringkonnaprokurör, et antud kriminaalasjas on võimalik lõpetada menetlus oportuuniteedi põhimõtte alusel ning kohustada kahtlustatavat mitte toime panema uusi kuritegusid ja hüvitama kuriteoga tekitatud kahju.

Tulenevalt eeltoodust leian, et xxx suhtes on võimalik lõpetada kriminaalmenetlus KrMS § 202 alusel.

Juhindudes KrMS §-st 202 lõigetest 2, 3 ja 7 ja §-st 206, ringkonnaprokurör

määras:

1. Lõpetada kriminaalasjas nr 23730000130 menetlus.

2. Määratud kohustuse liik ja tähtaeg:

2.1.xxx kohustub mitte toime panema uusi kuritegusid.

Tähtajaks määrata **6 kuud** alates menetluse lõpetamisest s.o **22.07.2025 (k.a)**.

2.2.xxx kohustub hüvitama kannatanule xxx tekitatud kahju **800 eurot**.

Tähtajaks määrata: **22.07.2025**.

3. KrMS 4. peatükis loetletud tõkendite ja muude kriminaalmenetluse tagamise vahendite tühistamine: ei kohaldatud.

4. Asitõendid või äravõetud või konfiskeerimisele kuuluvad objektid: helisalvestis CD-plaadil ja kaks videosalvestust DVD-plaadil (3tk) jätta KrMS § 126 lg 3 p 1 alusel kriminaalasja toimiku juurde.

5. Andmekogus ABIS ja riiklikus süüteo menetluse biomeetriaregistris sisalduvate andmete kustutamine: puuduvad.

6. Kriminaalmenetluse kulud: puuduvad.

7. Vastavalt KrMS § 206 lõikele 2 tuleb kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia viivitamata saata kannatanutele xxx ja xxx ning nende lepingulisele esindajale vandeadvokaat Vladimir Sadekov ning kahtlustatavale xxx ja tema lepingulistele kaitsjatele vandeadvokaat Marta Lember ja vandeadvokaat Erki Siht.

8. Kannatanutel on õigus vastavalt KrMS § 206 lõikele 3 tutvuda kriminaaltoimikuga kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia saamisest alates kümne päeva jooksul menetluse lõpetanud prokuratuuris.

9. Vastavalt KrMS § 207 lõigete 2 ja 3 alusel võivad kannatanud põhistatud kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia saamisest alates kümne päeva jooksul esitada kaebuse Riigiprokuratuurile, mille asukoht on Wismari 7, Tallinn 15188.

Natalja Vester
ringkonnaprokurör

Olen kätte saanud kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia, olen kriminaalmenetluse lõpetamisega ja mulle määratud kohustustega nõus. Mulle on selgitatud, et kriminaalmenetluse toimik jääb Põhja Ringkonnaprokuratuuri kuni kohustuse täitmiseni. **Mulle on arusaadav, et kui ma ei täida määratud tähtaja jooksul mulle pandud kohustust, uuendab prokurör KrMS § 202 lg 6 ja 7 alusel kriminaalmenetluse.**

(nimi ja allkiri)

